

FATİH SAHN-I SEMÂN
EĞİTİM VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Sahn-ı Semân Halkaları 2022-2023

Başvurular

24-31 Aralık 2022

Detaylar

fatihkulliyesimedreseleri.com

İlim Yayma
Cemiyeti
1951

FATİH SAHN-I SEMÂN
EĞİTİM VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Sahn-ı Semân Halkaları

İstanbul'un fethinden kısa bir süre sonra kurulan ve asırlarca Osmanlı medrese sisteminin en yüksek dereceli kurumu olan Fatih Sahn-ı Semân Medreseleri, İslâm ilim geleneğinin ihyasına yönelik üst düzey programların geliştirildiği bir merkez olarak doksan dört sene sonra kapılarını tekrar ilim ve eğitim faaliyetlerine açmıştır. Bu amaca matuf olarak Güz 2018'de başlatılan lisansüstü eğitim programları çerçevesinde, medrese eğitiminin merkezinde yer alan metinlerin tarihteki anlamlarını keşfetmeye ve nasıl klasikleştiklerinin serencamını ortaya koymaya yönelik uzun soluklu çalışmalar yürütülmektedir.

Sahn-ı Semân Halkaları, İslâm ilim geleneğini anlamada kritik önemi haiz metinlerin işlendiği lisansüstü çalışma gruplarının üst başlığıdır. İslâm medeniyetinin özellikle klasik metnlerinin tarihteki anlamını ve tarihî bağlamlarını keşfetmeye, nasıl anlaşıldıklarını ve klasikleş-

tiklerinin serencamını ortaya koymaya yönelik çalışmalar yapan bu gruplar, ele alınan metinleri günümüz ilim dünyasının idrakine yaklaştırmayı ve entelektüel gündemine dâhil etmeyi hedeflemektedir.

Sahn-ı Seman Halkaları'nda, ele alınan metinlerin sathî anlamlarının dile getirilmesiyle yetinilmemekte, gerek meselelerinin gerekse ibarelerinin kökenleri ve etkileri takip edilmekte, bu metinler üzerine gelişen ihtisâr, şerh ve hâşiye gelenekleri araştırılarak bunların katkılarının mahiyeti tartışılmaktadır. Bu çerçevede metinlerin mezheple, medreseyle, İslâm dünyasındaki kültür havzalarıyla ve özellikle Osmanlı anlam dünyasıyla irtibatları irdelenmektedir. Oturumlarda elde edilen ilmî ürünlerin, halkanın son bulması akabinde çeşitli toplantı (çalıştay, sempozyum vb.) ve yayınlar yoluyla bir hasıla olarak ilgililerle paylaşılması hedeflenmektedir.

Güz 2018'de ilk oturumları yapılan Fatih Sahn-ı Semân Halkaları, aradan geçen beş sene zarfında elli beş farklı halka grubuna ev sahipliği yapmış, bu halka oturumlarında yüzlerce farklı lisansüstü katılımcının ilmî merak ve araştırmalarına müspet katkıda bulunmuştur. 2023 akademik takvimi içinde farklı alanlarda Arapça, Farsça ve Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmış; İslam medeniyetinin klasik dönemlerinde telif edilip şöhret bulmuş, Osmanlı medresele-ri müfredatında yer verilmiş nispeten hacimli bir dizi metin, tüm seneye yayılan oturumlar dahilinde ele alınacaktır.

Öncelikli olarak lisansüstü öğrencilerin ilgi düzeylerine hitap edecek şekilde tasarlanan Sahn-ı Semân Halkaları'nın oturumları, kimi zaman çevrimiçi kimi zamansa Fatih Sahn-ı Semân Eğitim ve Araştırma Merkezi'nin faaliyetlerini sürdürdüğü Fatih Camii Külliyesi Bahr-ı Sefîd (Akdeniz) Medreseleri'nde, her halka için belirlenen gün (Pazar hariç) ve saatte gerçekleştirilmektedir. Sahn-ı Semân Halkaları'na dair duyurular, her akademik dönem başında web sayfası üzerinden yapılmakta ve her halka için belirlenen başvuru şartlarına göre katılım talepleri değerlendirilmektedir. Katılımcılar istedikleri halkayı, bir başka halka programına katılım zorunluluğu olmadan seçebilecektir.

Programa katılım için aşağıdaki web adresinde yer alan başvuru formunun doldurulması gerekmektedir. Başvuruların kabulünde öncelik lisansüstü çalışmalarını sürdüren araştırmacılara verilecek, imkân dâhilinde lisans öğrencilerinin ve bağımsız araştırmacıların başvuruları da değerlendirilecektir. Başvuruların kabul durumu ile ilgili bilgi başvuranların şahsî e-posta adreslerine gönderilecektir.

İfade edilen hususiyetleri ile Sahn-ı Semân Halkaları, her dönem başında farklı ilim dallarından yeni halkaları bünyesine katarak çeşitli alanlarda ihtisas yapan öğrencilerin ilmî gelişimine katkı sağlamaktadır. 2023 takvimi içinde on altı farklı rehber hoca eşliğinde fıkıh, tefsir, hadis, kelâm, İslam felsefesi, tasavvuf, Osmanlı tarihi, mezhepler tarihi, bilim tarihi, siyaset ve Fars dili alanlarına dair eserlerin ele alınacağı halkaların, hocalarımızın tercihlerine göre kimi zaman online platformlar aracılığıyla kimi zaman yüz yüze devam etmesi planlanmaktadır.

PROGRAM İÇERİĞİ

Halka Hocası	Halka İsmi
Yasin Apaydın (İstanbul Üniversitesi)	<i>Hidâyetü'l-Hikme</i> Okumaları / Metafizik (Mevlanazâde Şerhi)
Elif Baga (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)	Osmanlı 15. Asrında Temel Seviye Matematik: Ali Kuşçu'nun Hesap Risalesi
Tuncay Başoğlu (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)	<i>Tavzîh</i> ve <i>Telvîh</i> Okumaları
Fatih Bayram (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)	Selçuknâme
Muhammed Beyler (Yalova Üniversitesi)	Usûl-i hadis okumaları: Nûreddin İtr'in <i>Menhecü'n-nakd'i</i>
Orhan Ençakar (TDV İslam Araştırmaları Merkezi)	Mütekellim Usulü Okumaları
Kadir Gömbeyaz (Kocaeli Üniversitesi)	Fırak Okumaları: İsmailî Ebû Temmâm'ın <i>Bâbu's-Şeytân'ı</i>
Zekeriya Güler (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)	Ahkâm Hadisleri (Zebîdî, <i>Ukûdû'l- cevâhiri'l-münîfe</i>)

Oturum Şekli	Başvuru Durumu	Gün ve Saat
Çevrimiçi	Açık	Her Cuma 15:00 – 16:30
Çevrimiçi	Açık	Bilahare belirlenecek (Hafta içi 16:00 sonrası bir saat)
Çevrimiçi	Kapalı	---
Yüz yüze	Açık	Her Cuma 17:00 – 18:30
Çevrimiçi	Açık	Katılımcılar ile bilahare belirlenecek
Çevrimiçi	Kapalı	---
Çevrimiçi	Açık	Her Salı 17:00 – 18:30
Çevrimiçi	Açık	İki haftada bir Perşembe 20:00 – 21:30

Mustafa Macit Karagözoğlu (Marmara Üniversitesi)	Klasik Hadis Yorumculuğu
Hasan Karataş (İstanbul Teknik Üniversitesi)	Tasavvuf Tarihi Metinleri: Menakıbnâmeler
Eyyüp Said Kaya (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)	Çağdaş Fıkıh Araştırmaları
Mesut Kaya (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)	<i>Keşşâf</i> Okumaları
Ulvi Murat Kılavuz (Uludağ Üniversitesi)	<i>Şerhu'l-Makâsıd</i> Okumaları: Nübüvvet ve Meâd Bahisleri
Mehmet Özşenel (Marmara Üniversitesi)	<i>el-Muvatta'</i> ın Şeybânî Rivâyeti
Turgay Şafak (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)	Klasik Farsça Metin Okumaları
Hakan Yılmaz (Marmara Üniversitesi)	Erken Osmanlı "Gazavât-nâme"leri

Hibrit	Kapalı	---
Çevrimiçi	Açık	İki haftada bir Pazartesi 18:00 – 20:00
Çevrimiçi	Açık	İki haftada bir Pazar 08:00 – 10:00
Çevrimiçi	Açık	Her Cuma 14:00 – 15:30
Çevrimiçi	Açık	Her Pazartesi 20:00 – 21:30
Çevrimiçi	Açık	Her Perşembe 17:30 – 19:00
Çevrimiçi	Açık	Her Salı 19:00 – 20:30
Çevrimiçi	Açık	Her Cumartesi 16:30 – 18:00

Yasin Apaydın

Hidâyetü'l-Hikme Okumaları / Metafizik **(Mevlânâzâde Şerhi)**

Hidâyetü'l-hikme dersi, Esîrüddin Ebherî tarafından Meşşâî felsefeyi özetleme gayesiyle kaleme alınan *Hidâyetü'l-hikme* metninin üçüncü bölümü olan İlâhiyyât kısmının Mevlânâzâde şerhiyle birlikte okunup yorumlanmasını hedeflemektedir. Osmanlı medreseleri başta olmak üzere İslam dünyasının belli başlı coğrafyalarındaki eğitim kurumlarında üzerine yazılan haşiyele birlikte tedris edilmiş Mevlânâzâde'nin *Şerhu Hidâyeti'l-hikme*'si meseleleri açık kılmadaki başarısı ile öne çıkmıştır.

Derste katılımcıların da katkısıyla bahsi geçen şerh dikkate alınarak metafiziğin temel kavramlarının (umûr-ı âimme) ve teoloji bahislerinin tartışılması amaçlanmaktadır.

Oturum gün ve saatleri:

Cuma, 15:00-16:30

Kimler başvurabilir:

Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/ araştırmacılara açıktır.

Elif Baga

Osmanlı 15. Asrında Temel Seviye Matematik: Ali Kuşçu'nun Hesap Risalesi

XV. yüzyıl Osmanlı ilim geleneğinin en önemli temsilcilerinden biri sayılan Ali Kuşçu (ö. 1474) matematik, astronomi, kelim, felsefe ve Arap dili alanlarında etkisi asırlar boyu devam eden eserler ortaya koymuştur. Görev yaptığı Ayasofya ve katkıda bulunduğuş Sahn-ı Semân medreseleri yanında İstanbul genelindeki ilmi ortamlarda riyâzî ilimlerde bir tür canlılık meydana getirmesi, onu Osmanlı matematik tarihi ile Osmanlı matematik eğitimi tarihinin önemli figürlerinden biri haline getirir. Bu bağlamda, 1473 senesinde Arapça telif ettiğuş *er-Risâletü'l-Muhammediyye fî İlmi'l-Hisâb* hem matematik çalışmaları içerisinde en kapsamlı eseri olması hem de Fatih Sultan Mehmet'e sunulması bakımından ayrı bir önemi haizdir.

Kitabın adında hesap ilmi ibaresi geçse de dönemin ilim geleneğinde hesap; büyük oranda sayılar teorisi, aritmetik, cebir ve uygulamalı geometri alanlarını kapsayan çok geniş bir sahayı ifade ettiğinden eseri, “genel matematik kitabı” şeklinde nitelemek uygundur.

Bu halkada mezkûr eser, yazma nüshasından okunup değerlendirilmek suretiyle 15. asır Osmanlısında temel matematiğın kapsam ve seviyesi ortaya konmaya çalışılacaktır.

Oturum gün ve saatleri:

Hafta içi 16:00'dan sonraki bir saat (katılımcılarla birlikte belirlenecek)

Kimler başvurabilir:

Program, orta seviye Arapça ve matematik bilgisine sahip lisans ve lisansüstü talebelere açıktır.

Fatih Bayram

Selçuknâme

Bu halkada Yazıcızade Ali'nin *Selçuknâme* adlı eseri okunacaktır. Yazıcızade, *Selçuknâme*'yi II. Murad'ın emriyle hazırlamıştır. Yazıcızade'nin eseri, dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Reşîdüddin Fazlullah'ın *Câmi't-tevârih* adlı eseri muhtasar bir şekilde Türkçe'ye tercüme edilerek Oğuz boyları hakkında bilgi verilmektedir. İkinci bölümde ise Râvendî'nin *Râhatü's-sudûr* adlı eserinden faydalanılarak Selçuklu tarihi kısaca özetlenmektedir. Eserin en kapsamlı bölümü olan üçüncü bölüm ise İbn-i Bîbî'nin *El-Evâmirü'l-Alâ'iyye fî Umûri'l-Aliyye* adındaki Farsça eserinin tercümesi niteliğindedir. Yazıcızade, İbn-i Bîbî'nin eserinde Alaeddin Atâ Melik Cüveynî'yi övdüğü bölümleri çevirirken Cüveynî'yi değil II. Murad'ı methetmiştir. *Selçuknâme*'nin dördüncü bölümünde ise İlhanlı hükümdarı Gazan Han'ın Müslüman oluşu ve seferlerinin yanı sıra onun ölümünden sonra Anadolu'nun durumu üzerinde durulmaktadır. Bu bölümde ayrıca Gazneli Mahmud ve Osman Gazi ile ilgili kıssalara da yer verilmektedir.

II. Murad döneminde Memlûkler'e elçi olarak gönderilen Yazıcızade Ali'nin iyi bir eğitim aldığı eserinden de anlaşılmaktadır. *Selçuknâme* hal-kasında, eserin üçüncü ve dördüncü bölümleri okunacaktır. Eski Anadolu Türkçesiyle yazılan

eser, II. Murad döneminin anlaşılması açısından da önemlidir. Derste hem Anadolu Selçuklu tarihini asıl membaından öğrenmek ve hem de en esrarengiz Osmanlı sultanlarından birisi olan II. Murad'ın dünyasına kapı aralamak hedeflenmektedir. Türbesinin üzerinin açık bırakılmasını ve üzerine yağmur yağmasını vasiyet eden başka bir sultan örneği yoktur.

Oturum gün ve saatleri:

Cuma 17:00 – 18:30

Kimler başvurabilir:

Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/ araştırmacılara açıktır.

Not:

Oturumlar yüz yüze icra edilecektir.

Muhammed Beyler

Usûl-i hadis okumaları: Nûreddin Itr'ın *Menhecü'n-nakd'i*

Son dönemde kaleme alınan hadis usulü eserleri içerisinde öne çıkanlardan biri de kısa bir zaman önce vefat eden Nûreddin Itr'ın (1937-2020) *Menhecü'n-nakd fî ulûmi'l-hadîs* isimli eseridir. Eser klasik hadis usulünün konularını derli toplu ve günümüz okuyucusuna hitap eden bir tarzda sunmaktadır. Hadis ilimlerini özgün bir tâdât ve tasnif ile ele almakta, oryantalistlerin/“onların izinden gidenlerin” hadis ilmine dair dile getirdikleri bazı iddiaları tartışmakta ve cevaplar vermektedir. Ayrıca Türkçe hadis çalışmalarında kendisine yapılan atıfların çokluğu ile de dikkat çekmektedir. Eser bu yönleriyle tabir câizse son dönem hadis usulü klasikleri içerisinde yer almaya adaydır.

Bu derste Itr'ın *Menhecü'n-nakd* isimli eseri tamamıyla tercüme edilmeden sadece ihtiyaç olan yerleri çevrilmek suretiyle okunacak, geçen konuların gerek klasik gerek güncel hadis meseleleri ile irtibatı kurulacak ve ülkemizdeki akademik tartışmalar dikkate alınarak değerlendirilmeye çalışılacaktır. Böylece katılımcıların klasik hadis usulünü güncel bir dille, özgün bir tasnif içerisinde, günümüz akademik tartışmalarıyla irtibatlı ve derli toplu bir şekilde okumaları hedeflenmektedir.

Oturum gün ve saatleri:

Katılımcılar ile beraber bilâhare belirlenecektir.

Kimler başvurabilir:

Program öncelikli olarak daha önce usul-i hadise dair bir metin okumuş ve Arapça'yı kullanabilen lisansüstü öğrencilere/araştırmacılara açıktır.

Kadir Gömbeyaz

Fırak Okumaları: İsmailî Ebû Temmâm'ın *Bâbu's-Şeytân'ı*

İslam toplumunda ortaya çıkan itikadî fırkaları ve görüşlerini kendilerince belirledikleri bir usulle tasnif eden eserlere “makâlât” veya “fırak” eserleri denilmektedir. Bu eserlerin birçoğu 73 fırka hadisini esas alarak 73 şubeli fırka tasnifleri geliştirmişler; bunu yaparken de 73 sayısına ulaşmak üzere farklı matematiksel formüller ortaya koymuşlardır. Birtakım temel benzerliklerden hareketle İslam literatürü içerisinde birden fazla fırka tasnif geleneğinin geliştirildiğini söylemek mümkündür. Bu bağlamda önceki dönem Sahn-ı Seman Halkaları kapsamında bu geleneklerden biri olan ve 6x12’lik fırka tasnifini benimseyen Doğu Hanefî Fırak Geleneği’ne ait Ebû Mutî Mekhûl b. el-Fadl en-Nesefî’nin (ö. 318/930) *er-Redd ale’l-bidâ’ ve’l-ehvâi’d-dâlle* adlı eseri ile Ebû Muhammed Osman b. Abdullah el-İrakî el-Kirmânî’nin (ö. 642/1245) *el-Fıraku’l-müfterika* adıyla neşredilen risalesi okunmuştu. Yeni dönemde ise farklı bir mezhebe mensup bir müellifin farklı bir fırka tasnifi uyguladığı eseri ile fırak okumaları devam edecektir. Bu eser, yalnızca künyesi ile tanıyıp ismini bilemediğimiz, hayatı hakkında neredeyse yok denecek kadar çok az bilgiye sahip olduğumuz Horasanlı İsmailî dâî Ebû Temmâm’ın, kendisine gelen isteğe cevap vermek üzere, melekler, cinler, şeytanlar, iblisler ve insanlar gibi varlık türlerini açıklamak için muh-

temelen 4/10. asrın ortalarında kaleme aldığı *Kitabu’ş-şecere* adlı eserinin “şeytanlara” ayırdığı “Babu’ş-şeytân” başlığını taşıyan fırak bölümüdür. Bu bölüm, eserin Yemen’de keşfedilen el yazma nüshasına dayanılarak İngilizce tercümesi ile birlikte W. Madelung ve Paul E. Walker tarafından neşredilmiştir (*An Ismaili Heresiography: The “Bab al-shaytan” from Abu Tammam’s Kitab al-Shajara* [Brill, Leiden, 1998]).

Fâtımî Devleti’nin kurucusu Ubeydullah el-Mehdî’nin İsmaililik içerisinde öğretilen yapıtı değişiklikleri kabul etmeyerek Fâtımî İsmailîliği benimsemeyen ve orijinal öğretiyi koruyarak Karmatî İsmailî olarak kalan Ebû Temmâm, “Babu’ş-şeytân”da ilginç bir fırka tasnifi yapmaktadır. 73 fırka hadisini ve hadisteki 73 rakamını tasnifin merkezine oturtan müellif, 73 rakamına $3 \times 24 + 1 = 73$ şeklinde ulaşmaktadır. Buna göre hadiste bildirilen cehenneme gidecek olan 72 fırka 3 temel görüş üzerinde 24’er fırkaya ayrılmakta olup bu alt fırkalar toplamda 11 ana fırkanın altında sıralanmaktadır. Kurtuluşa eren fırka ise Ehl-i Bâtın’dır.

Oturum gün ve saatleri:

Salı, 17:00-18:30

Kimler başvurabilir:

Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/ araştırmacılara açıktır.

Zekeriya Güler

Ahkâm Hadisleri (Zebîdî, *Ukûdû'l-cevâhiri'l-münîfe*)

Amelî hükümlerin kaynağı olan âyetler ahkâm âyetleri, hadisler de ahkâm hadisleri adını alır. Ders kitabı olarak Muhammed el-Murtazâ ez-Zebîdî (v. 1205/1791)'nin *Ukûdû'l-cevâhiri'l-münîfe fî edilleti mezhebi'l-Îmâm Ebî Hanîfe* adlı eseri takip edilecektir. Müellif Zebîdî lûgat, hadis, tasavvuf, tefsir, fıkıh, tarih ve biyografi âlimidir. Hanefî olan müellif, Ebû Hanîfe'nin ictehadlarına mesned teşkil eden delilleri fıkıh bablarına göre ele alır. Eserin tek (dijital) ve iki cilt halinde baskıları vardır (nşr. Abdullah Hâşim el-Yemânî el-Medenî, Medine 1382/1962; nşr. Vehbî Süleyman Gâvecî el-Elbânî, I-II, Beyrut 1406/1985).

Müellif Zebîdî'nin, *Tâcü'l-arûs min cevâhiri'l-Kâmûs* adlı meşhur eseri, en büyük Arapça sözlük diye bilinir. Onun, on bir yıl çalışıp 1201'de tamamladığı İhyâ şerhi *İthâfü's-sâdeti'l-müttakîn bi-şerhi esrâri İhyâ'i ulûmi'd-dîn* (I-XIII, Fas 1302-1304; I-X, Kahire 1311) adlı eseri de hayli meşhurdur.

Derste okunacak metnin, yardımcı birer kaynak olarak Ali el-Kârî'nin *Şerhu Müsned-i Ebî Hanîfe* adlı eseri ile Nûreddîn İtr'in *Î'lâmü'l-enâm*'ı ile mukayese edilmesi beklenecektir.

Oturum gün ve saatleri:

İki haftada bir Perşembe, 20:00-21:30

Kimler başvurabilir:

*Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/
araştırmacılara açıktır.*

Hasan Karataş

Tasavvuf Tarihi Metinleri: Menakıbnâme

Bu halkada Osmanlı tasavvuf yazınından menakıbnâme/vilayetnâme şeklinde tabir edilen metinler okunacaktır. Bu eserler mutasavvıf yazarlar tarafından kendi tarikatlerinin önemli şahsiyetlerinin hayatları, faziletleri ve öğretilerinin derlendiği metinlerdir. Bir tarikatın sözlü geleneğine ait bu bilgiler, genelde yüzyıl sonra yazılı metinlere dönüştürülürler. Gelenegin kaybolmasını engellemek için yapılan bu faaliyet aslında o tarikatın kuruluş sürecine bir asır sonra nasıl bakıldığının da vesikasıdır. Bu anlamda menakıbnâme/vilayetnâme hem tarikatın kurucularının hayatı hem de kendisinin yüzyıl sonraki takipçilerinin zihin dünyası hakkında eşsiz bilgiler verir.

Bu sene dördüncüsü yapılacak bu halkada sırasıyla *Tezkire-i Halvetiye* (16.yy), *Menkabet-i Yahya* (17 yy.) ve *Menâkıb-ı Şeyh Nusret* (14. yy.) eserleri okunmuştur. Bu eserlerin eski harfli kopyaları ve yazmaları üzerinden okuma yapıldığı için katılımcıların matbu seviyede Osmanlı Türkçesi bilgisine sahip olması gerekmektedir. Halkalar katılımcıların sırayla yapacağı okumalar ve sınırları belli tartışmalar eşliğinde yürütülecektir. Bu halkada *Tezkire-i Halvetiye* okunacaktır.

Oturum gün ve saatleri:

İki haftada bir Pazartesi, 18:00-20:00

Kimler başvurabilir:

*Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/
araştırmacılara açıktır.*

Eyyüp Said Kaya

Çağdaş Fıkıh Araştırmaları

Fıkıh alanındaki çağdaş gelişmeleri değerlendirmek amacıyla hazırlanan bu program, uzun soluklu bir araştırma ve yayın projesinin içinde yer almaktadır. 2022-2023 seminerleriyle birlikte Fıkıh Yıllığı projesi dâhilindeki üçüncü çalışma dönemini gerçekleştirecek olan program büyük ölçüde günümüzdeki akademik eğilimleri, değişen ilgileri, yayınları ve organizasyonları inceleyen oturumlardan oluşacaktır. On iki oturumdan oluşacak seminer dizisi, fıkıhın sosyal-beşeri bilimler ve sanat alanlarındaki güncel yansımalarını da ele almayı hedeflemektedir.

Oturum gün ve saatleri:

İki haftada bir Pazar, 08:00-10:00

Kimler başvurabilir:

Program öncelikli olarak İslam hukuku yüksek lisans ve doktora öğrencilerini kabul etmekle beraber, diğer disiplinlerin lisansüstü öğrencilerine de açıktır.

Mesut Kaya

Keşşâf Okumaları

Tam adı *el-Keşşâf 'an hakā'iki gavâmizi 't-ten-zîl ve 'uyûni 'l-eķāvîl fî vücûhi 't-te'vîl*'dir. el-Keşşâf, tefsir geleneğini derinden etkileyen bir eserdir. Carullah Mahmud b. Ömer ez-Zemahşerî'ye (ö. 538/1144) ait olan bu eser, Ehl-i Sünnet âlimlerince yüz yıllarca okutulmuş, üzerine şerh, haşiye, ta'lik, tahriç türü eserler yazılmış, tefsirdeki fikirler dil, belagat ve kelim gibi alanlarda tartışma konusu edilmiş, kendinden sonra yazılan eserlere bir biçimde kaynaklık etmiştir.

Zemahşerî ve Keşşâf'ı söz konusu edildiği zaman, tefsirin şu iki özelliği de mutlaka gündeme getirilir: Birincisi, Kur'an'ın beyanı/belagi i'cazını en mükemmel şekilde açıklayan ve eşi benzeri olmayan bir tefsir olması, ikincisi de müellifinin Mu'tezile mezhebini benimsemesi hasebiyle tefsirin pek çok yerinde mezhebini desteklemek amacıyla ayetleri te'vil etmesidir. İşbu seminer dizisi kapsamında el-Keşşâf'tan Âl-i İmrân suresinin 145-200. ayetleri ile Fatihâ Suresinin tamamı bahse konu özellikler çerçevesinde Tîbî ve Teftâzânî gibi şârihlerin şerhlerinden istifade edilerek takrir edilecek, ayrıca el-Keşşâf üzerine yazılmış makale ve eserler katılımcılar tarafından ders haricinde okunacaktır.

Oturum gün ve saatleri:

Cuma, 14:00-15:30

Kimler başvurabilir:

*Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/
araştırmacılara açıktır.*

Ulvi Murat Kılavuz

Şerhu'l-Makasid Okumaları: Nübüvvet ve Meâd Bahisleri

Sa'düddin et-Teftâzânî (ö. 792/1390) her ne kadar en ziyade *Şerhu'l-'Akā'id* isimli eseri ile şöhet bulmuş olsa da, bunun bir akaid risâlesi üzerine şerh olması, Teftâzânî'nin ihatalı ilmî şahsiyetinin bu eser üzerinden hakkıyla tespitini zorlaştırmaktadır. *Şerhu'l-Makāşid*, onun kendi eseri *el-Makāşid* üzerine, ömrünün son döneminin hâsılası olarak kaleme aldığı bir şerhtir. Felsefeyle mecz olunmuş kelâm dönemi eserlerinin çoğunda olduğu gibi varlık ve bilgi gibi bahisler muhtevanın büyük bölümünü oluşturur. Bununla birlikte, klasik kelâmın bütün konularını içeren mütekâmil bir eserdir. Bu eser, Cürçânî'nin *Şerhu'l-Mevâkıfı* ile birlikte özellikle Osmanlı medreselerinde rağbet görüp okutulmuştur. Bu ilgi neticesinde tam veya kısmî hâşiye, ihtisar, nazma çekme gibi çalışmalara konu olmuştur. Tahkik olarak nitelenen ilmî tavrın zirve örneklerinden birisi olarak değerlendirilmesi mümkündür.

Oturumlarımızda, *Şerhu'l-Makāşid*'in, müellifin "Sem'ıyyât" ana başlığı altında tasnif ettiği nübüvvet ve âhirete (meâd) ilişkin bahisleri okunacaktır. Bu tercihle, Sahn-ı Semân halkalarında bu dönem okutulacak diğer eserler ile muhteva açısından bütünlük ve tamamlayıcılık sağlanması da ümit edilmektedir.

Oturum gün ve saatleri:

Pazartesi, 20:00-21:30

Kimler başvurabilir:

*Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/
araştırmacılara açıktır.*

Mehmet Özşenel

el-Muvatta'ın **Şeybânî Rivâyeti**

İmam Mâlik'in *Muvatta'*ı Hadis ve Fıkıh ilimlerinin en eski ve orijinal metinlerinden biridir. Hicrî II. asırdan günümüze intikal eden bu değerli eser, İmam Mâlik'in birçok talebesi tarafından rivayet edilerek muhtelif nüshalar halinde günümüze kadar ulaştırılmıştır.

Muvatta'ın en önemli ve özellikli nüshalarından biri de İmam Ebû Hanîfe'nin meşhur öğrencisi İmam Muhammed Şeybânî'nin yaptığı rivayettir. Şeybânî rivayetini diğerlerinden ayıran en önemli özellik, Şeybânî'nin nüshayı sadece nakletmekle yetinmeyip içerdiği hadisleri kendi mezhep görüşü ışığında değerlendirmesi ve bunları tercih etmediği zaman kendi delillerini teşkil eden rivayetleri senedli olarak kitapta nakletmesidir. Bu yönüyle *Muvatta'ın Şeybânî Rivayeti* mukayeseli bir hadis kitabı olup türünün ilk örneği olarak kabul edilebilir.

Nüsha, İmam Muhammed Şeybânî'nin bu katkılarından dolayı *Muvattau Muhammed* ismiyle de tanınmış olup geçmişten günümüze özellikle Hanefî çevrelerde okutulagelmiş, üzerine şerh ve haşiyeler yazılmıştır. Bu derste, günümüzde halen Hind Altkitası'ndaki Hanefî medreselerinde güncelliğini koruyan *Muvatta'ın Şeybani Rivayeti*'nin

Sahn-1 Seman Halkaları çerçevesinde okutulması hedeflenmektedir. Böylece Mâlikî ve Hanefî mezhebinin hadise dayanan bazı temel delillerinin birinci elden bir kaynak üzerinden mukayeseli bir şekilde okunması amaçlanmaktadır.

Oturum gün ve saatleri:

Perşembe, 17:30-19:00

Kimler başvurabilir:

Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/ araştırmacılara açıktır.

Turgay Şafak

Klasik Farsça Metin Okumaları

Bu halkada Klasik dönemde telif edilmiş olan eserler Farsça aslından okunarak tercüme edilecek ve gerektiği zaman şerh edilecektir. Halkada ahlak, siyaset, tasavvuf ve nasihatnâme gibi muhtelif konularda telif edilmiş mensur ve manzum eserler okunacaktır.

Öncelikle İmam Gazzali'nin (.v 505/1111) *Kimya-i Saâdet* adlı eserinden seçilmiş bölümler okunacaktır. Bu eser Gazzali'nin meşhur eseri *İhyâ'ü Ulûmiddîn* adlı meşhur eserinin hûlasası olup *İhya'*daki plan muhafaza edilerek sadece başlıklar değiştirilmiştir. *Kimyâ* her biri on asıldan oluşan dört rükünden meydana gelmiştir.

Kimya-i Saadet'ten seçilmiş bölümler okunduktan sonra Feridüddin Attar'ın mesnevîlerinden, Sa'di-yi Şirazî'nin *Bostân* ve *Gülistân* adlı eserlerinden seçmeler okunacaktır. Ayrıca zaman zaman klasik Fars şiirinin önemli isimleri arasında yer alan şairlerinden seçme gazeller okunarak tercüme ve şerh edilecektir.

Oturum gün ve saatleri:

Salı, 19:00 – 20:30

Kimler başvurabilir:

Program en az orta düzeyde Farsça bilgisine sahip lisans/lisansüstü öğrencilere/araştırmacılara açıktır.

Hakan Yılmaz

Erken Osmanlı "Gazavât-nâme"leri

Târihî ve edebî bir yazım türü olarak literatürde oldukça önemli bir yere sahip olan Gazavât-nâme'ler; kapsadıkları özgün tarihî, askerî, siyasî, coğrafî, kültürel alanlardaki mühim bilgiler ve içerdikleri zengin edebî unsurlarla Osmanlı klasik çağının aydınlatılmasında ve anlaşılmasında önemli bir yere sahiptir. Bununla birlikte Osmanlı Kuruluş devrinde yazılmış az sayıdaki Gazavât-nâme örnekleri; bu disiplinlerin tümüne birden hitap edebilecek tarzda nitelikli ve kapsamlı bir şekilde hiç değerlendirilmediğinden, özellikle Osmanlılar'da târih yazımının ortaya çıkışı, nazım ve inşânın başlangıç zamânı... gibi konular dâimâ yanlış ve hatâlı bilgiler ekseninde kurgulanıp ele alınmıştır.

"Erken Osmanlı Gazavât-nâmeleri" ders halkası; işte erken dönemde yazılan bu ilk Gazavât-nâme metinlerini tarihî ve edebî yönleriyle ilk kez geniş bir şekilde mercek altına alarak, her iki alanda da inşâ edilen yanlış kalıpları doğru bir zemine oturtmayı ve tartışmalı konuları aydınlatmayı amaçlamaktadır.

Oturum gün ve saatleri:

Cumartesi, 16:30-18:00

Kimler başvurabilir:

*Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/
araştırmacılara açıktır.*

FATİH SAHN-I SEMÂN

EĞİTİM VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

İslam ilim geleneğinin tanıtımını, öğretimini ve çeşitli boyutlarıyla derinlemesine araştırılmasını amaç edinen Fatih Sahn-ı Semân Eğitim ve Araştırma Merkezi, İlim Yayma Cemiyeti bünyesinde 2018 güzünde faaliyetlerine başlamıştır.

Fatih Camii Külliyesi'nin Bahr-ı Sefîd (Akdeniz) Medreseleri'nde faaliyet gösteren Fatih Sahn-ı Semân Eğitim ve Araştırma Merkezi'nin kuruluş gayesi üç noktaya odaklanmıştır:

- ❁ İslam ilim geleneğini merkeze alarak eğitim programları, kurslar, seminerler ve ilmi toplantılar düzenlemek, eğitim malzemeleri hazırlamak
- ❁ İslam ilim geleneğine dair akademik araştırma ve toplumsal bilinirlik seviyesinin yükselmesine katkıda bulunmak üzere projeler yürütmek
- ❁ İslam medeniyeti bünyesinde gelişen farklı ilim geleneklerinin kurumsal tarihi ve özellikle Osmanlı medreseleri hakkında özgün bilgi üretiminde bulunmak

FATİH SAHN-I SEMÂN

EĞİTİM VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Ali Kuşçu Mh. Fevzipaşa Cd.
6-Fatih/İstanbul (Fatih Akdeniz Medreseleri)

sahniseman@iyc.org.tr

İlim Yayma
Cemiyeti
1951

